



Enteriőr Németh János kecskeméti kiállításáról

Pintér Lajos

A mesélő mester

Nagy szeretettel köszöntöm Önöket Németh János keramikuművész, kerámiaszobrász kiállításának megnyitóján.

Németh Jánosról hadd mondjam el rövid életrajzi adalékként: 81 éves és Zalaegerszegről érkezett hozzánk. A kecskeméti stúdióban sokszor megforduló Schrammel Imre keramikuművész nemzedéktársa. Mindketten Kossuth-díjasok, a Nemzet Művészei.

Németh János eredeti formavilágú művész, a kortárs kerámia klasszikusa.

Ugyanakkor el kell mondani azt is, hogy itt a Népi Iparművészeti Gyűjteményben munkái otthonra találtak, hiszen ő a népi fazekasság hagyományait nagyon tudatosan használja fel munkáiban. A népi fazekasság ismerete – mondhatjuk így is – a génjeiben van, hiszen nagyapja, apja, tágabb családjá kiváló fazekasmesterek, cserépkályha-készítők voltak. A márciusi Forrásban megjelent, Ménesi Gáborral készített interjúban így vall családi kötődéséről: „Családom apai ága noszlopi származású volt, de nagyapám már Pápán született, ahol édesapját bor-kimérési jog illetve meg, amolyan kárpótlás gyanánt, miután a szabadságharcban megsebesült. Híres kályhások működtek a városban, nagyapám tőlük tanulta

a mesterséget, majd külföldre indult, Ausztriában és Stájerországban is vállalt munkát.

Húsz esztendő volt, amikor hazatért, és Zalaegerszegen telepedett le, talán azért éppen itt, mert valaki szólhatott neki, hogy szükség van kályhás-mesterre.

Az emeletes műhely, amelyre gyerekkoromtól magam is jól emlékszem, az 1900-as évek elején épült fel. A földszinten helyezték el a kemencéket, ugyancsak ott volt az agyag-előkészítő. Mindig szívesen néztem, ahogy a segédek mezítláb taposták simára az agyagot, melyben egyetlen szemcse sem maradhatott.

Az emeletre került a formázó műhely, valamint nagyapám külön műhelye. A helyiség közepén állt a legalább egy méter átmérőjű esztergakorong, melynek egyik végét a padlózatba, a másikat a mennyezethez rögzítették.

Ez a műhely igazi szentély volt, ahova mi, gyerekek nem léphettünk be. Ha időnként mégis belopóztunk játszani, nagyapám szigorúan kizavart bennünket.”

A gyermek Németh János ebben a környezetben nőtt fel, szívta magába az agyag szeretetét, megbecsülését. Az említett interjúban elmondja, hogy



Pintér Lajos megnyitja a kiállítást

élete során egyetlen írásos kritika esett neki rosszul, amelyben azt rótták fel neki, hogy agyagműves volt, az „utolsó fazekas”, és „pályája során az is maradt”.

Egy kis okfejtést szeretnék itt elmondani Németh János művészetére kapcsán és művészetének védelmében.

A XX. század legjobb művészei a népművészetből és a népi művészetekből – beleértve a népi kézművességet is – merítettek.

Bartók Béla és Kodály Zoltán több tízkilós fonográfot vett a hátára, és bejárta a magyar nyelvterületet, hogy a fellelhető népdalkincset összegyűjtse. Ezen a kincsen alapult azután klasszikussá növekvő zene-művészetük. Amelyik ízig-vérig ősi volt, ebben a felgyűjtött népzenei anyagban gyökerezett, de amelyik másrészt ízig-vérig modern volt, mert a kor újító, leghaladóbb törekvéseivel érintkezett.

Később Németh László, amikor számba vette a XX. század e nagyon jellemző és általánosságban is

értelmezhető művészeti törekvését, ezt nevezte el bartóki modellnek.

Én úgy gondolom, hogy ez a fogalom illik Németh János művészetére is: a bartóki modell jegyében alkot.

Az egykori kritikusként azt üzenem: valóban, kályhás-mester, fazekas maradt, mindez igaz. De úgy igaz, hogy a XX. század művészetének nagy metamorfózisán ment keresztül, a hagyományostól, a megőrzött ősitől eljutott a bartóki értelemben vett modernig.

Ha számba veszem az atyai mestereket, barátokat, akikkel életem során találkoztam, valamennyien szegről-végről Németh János kortársai, nemzedék-társai.

Kormos István, a költő, szerkesztő, aki költői pályámon elindított, Reich Károly grafikusművész, aki a gyermekkönyvek illusztrálásának emblematisz alakja, Schéner Mihály festőművész, aki kis piros

mézeskalács lovackáin lovagolt be a halhatatlanságba vagy Schrammel Imre keramikusművész, aki a mai napig formázza tökéletesen szép szobrait, plasztikáit. Vagy Vígh Tamás szobrászművész, a kéz-közeli, kecskeméti Katona József szobor alkotója.

A szememben és a szívemben az ő rokonuk Németh János.

És most elrugaszodom a szűkebb értelemben vett kerámiaművészettől, mert ott nem sorolom, hogy kik is Németh János legközelebbi szellemi rokonai.

De ebből a fenti névsorból, a szív-közeli alkotókból Reich Károlyt és Schéner Mihályt érzem hozzá legközelebb állónak. Ők ugyanis minden művükkel mesét mondanak, mesei varázskörbe és bűvkörbe emelnek bennünket.

Elmondhatom, hogy ilyen mesei varázskör és bűvkör veszi körül Németh János minden alkotását is.

A kiállítást megnyitom annak az igényével és annak a reményében, hogy valamennyien átadjuk magunkat ennek a mesei élménynek. A mesei élménynek abban az értelemben, hogy két lábunkkal merjünk a földön járni, de közben két kezünkkel kapaszkodjunk a csillagokba.

A 2015. március 7-én, a kecskeméti Népi Iparművészeti Gyűjtemény konferenciatermében rendezett kiállítás megnyitójának írott változata.

Németh János a kiállításon

